

Lubomír Adamec – 60 let

Jako každé jiné své životní jubileum, tak i své 60. narozeniny oslavil 6. července 2018 intenzivní prací RNDr. Lubomír Adamec, CSc., skromný „dělník vědy“, který se díky nadání, spojenému s velkou pílí a cílevědomostí, stal světově uznávaným odborníkem ve studiu masožravých rostlin, suchozemských, a zejména vodních. Také je široce znám jako přední odborník v ekofyziologickém výzkumu vodních a bažinných rostlin.

S Lubošem Adamcem, rodákem z Liberce a absolventem tamních škol, jehož tajemný svět vodních a masožravých rostlin přitahoval od mládí, jsem se seznámil v r. 1977. Bylo to v tehdejší hydrobotanickém oddělení Botanického ústavu Československé akademie věd při kurzu, jehož cílem bylo seznámit maturanty, kteří se zajímali o studium biologických oborů, s životem vodních a bažinných makrofyt, tedy „neozbrojeným okem“ rozpoznatelných rostlin obývajících vodní a mokřadní stanoviště. Již jako maturant měl Luboš bohaté znalosti o sladkovodních makrofytech. Také je dovedl dobře rozeznávat. V tomto umění se stále zdokonaloval, takže dnes patří k výborným znalcům makrofyt nejen evropských, ale i jiných světadílů.

Nejspíše hned po maturitě si Luboš vybral za životní pracovní náplň výzkum života těchto rostlin, a snad obzvláště masožravých druhů. Avšak již tehdy si uvědomil, že takto specializovat se plnohodnotně může jen na základě znalostí v oborech, z jejichž obecných poznatků studium života makrofyt vychází. Při studiu botaniky se zaměřením na fyziologii rostlin na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy (1977–82) si proto rozšiřoval obzor tak, aby získal široké a dobře „zažité“ znalosti těchto oborů a jejich nejen biologických, ale i fyzikálních a chemických základů. To se mu také podařilo. Během studia ho nejvíce zajímaly propustnost rostlinných membrán pro ionty a vodní provoz rostlinných buněk a buněčná elektrofyziologie intaktních cévnatých rostlin.

Po ukončení univerzitního studia Luboš nastoupil do vědecké aspirantury (ekvivalentu dnešního doktorského studia) v pražském Ústavu experimentální botaniky ČSAV, kde se zabýval především fyziologií růstu a vývoje rostlin pod vedením doc. Jana Krekuleho, široce vzdělaného člověka a věhlasného odborníka v uvedené vědní specializaci (viz např. *Živa* 2017, 2: XXXI–XXXIII nebo 2011, 6: XCIV–XCVI). Aspiranturu ukončil v r. 1986 úspěšnou obhajobou kandidátské práce o fotoperiodické kontrole kvetení u merlíku červeného (*Chenopodium rubrum*).

I během aspirantury zůstával Luboš ve styku s naším hydrobotanickým oddělením BÚ ČSAV v Třeboni, kam jezdil každoročně v době, kdy si mohl dovolit nakrátko opustit své školící pracoviště. Rád se přitom účastnil našich terénních výzkumů.

Věděli jsme, že se chce mezi nás vrátit natrvalo po skončení aspirantury, a byli jsme velmi rádi, když se mu v r. 1986 toto přání splnilo. V treboňském úseku BÚ ČSAV od svého příchodu patřil mezi nesmírně výkonné pracovníky; vědeckých publikací do současné doby uveřejnil přibližně 150. K nim přičítáme ještě četné vědecko-populární články. Z nich hodně vyšlo v časopise *Živa*, v jehož redakční radě Luboš aktivně působí od r. 1994 (viz např. články 2017, 3: LXXX–LXXXI; 2008, 4: 156–159 a řada článků pro rubriku Zaujalo nás). Hlavní vědecké zájmy, jež měl nebo má zhruba od r. 1986, vymezil takto:

- ekologie a fyziologie fotosyntézy vodních rostlin;
- korelace mezi fotosyntézou a příjmem minerálních iontů listy vodních rostlin;
- fotosyntéza a respirace vodních masožravých rostlin;
- ekofyziologie obecně vzácné a v České republice vyhynulé vodní masožravky aldrovandky měchýřkaté (*Aldrovanda vesiculosa*) a vodních druhů bublinatky (rod *Utricularia*). Se souhlasem státní ochrany přírody Luboš vysázel rostliny aldrovandky, většinou úspěšně, na příhodná stanoviště;
- ekofyziologie turionů vodních rostlin a ekofyziologie pastí vodních bublinatky;
- minerální výživa masožravých rostlin a také rašeliníků (rod *Sphagnum*).

- 1 Lodyha vzácné aldrovandky měchýřkaté (*Aldrovanda vesiculosa*), k poznání jejího života L. Adamec výrazně přispěl.
- 2 Květ bublinatky obecné (*Utricularia vulgaris*). L. Adamec se spolupracovníky podrobně studoval fungování jejích pastí a využití ukořistených drobných vodních živočichů.
- 3 Lubomír Adamec při práci s vodními masožravými rostlinami z treboňské sbírky, kterou založil a vede. Snímky A. Kučerové

Lubošův hlavní zájem se v průběhu času postupně soustředoval na studium biologie a fyziologie vodních masožravých rostlin, aniž by tím utrpěl jeho obecný zájem o vodní makrofyty, jejichž život nadále zkoumá. Také o něm rád zasvěceně přednáší studentům nebo zájemcům z řad návštěvníků sbírky vodních a bažinných rostlin v BÚ AV ČR v Třeboni. K ní je připojena Lubošem založená a trvale jím pečlivě vedená, sice nevelká, ale velice cenná sbírka vodních i suchozemských masožravých rostlin z celého světa. Lubošovu proslulost ve světě znalců masožravých rostlin prokazuje mimo jiné letos vydaná objemná kniha Aarona M. Ellisona a L. Adamce (eds.) – *Carnivorous Plants: Physiology, Ecology and Evolution* (Oxford University Press, Oxford 2018; viz také recenze v *Živě* 2018, 4: CX–CXI). Tato kniha shrnuje vše podstatné, co do současné doby věda poznala o fyziologii, ekologii a evoluci masožravých rostlin.

Kromě gratulace k narozeninám blahopřejme tedy Lubomíru Adamcovi také k vydání této knihy a přejme mu hodně dalších let ve zdraví a s krásnými zážitky nejen ve vědě, ale i v ochraně přírody, houbaření, kulinárním využití jak hub, tak některých planě rostoucích rostlin, a v neposlední řadě i v podpoře charitativních a humanitárních organizací, které se věnuje. To všechno jsou činnosti, jež tvoří náplň Lubošova života. Hlavní z nich pro něho však zůstává rozšiřování lidského poznání života rostlin.